

DOMSTOLENS DOM
av den 17 februari 1993*

I förenade målen C-159/91 och C-160/91

har Tribunal des affaires de sécurité sociale de l'Hérault (Frankrike) till domstolen gett in en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 177 i EEG-fördraget i de mål som pågår vid den nationella domstolen mellan

Christian Poucet

och

Assurances générales de France (AGF) och Caisse mutuelle régionale du Languedoc-Roussillon (Camulrac)

samt mellan

Daniel Pistre

och

Caisse autonome nationale de compensation de l'assurance vieillesse des artisans (Cancava).

Begäran avser tolkningen av artiklarna 85 och 86 i EEG-fördraget.

DOMSTOLEN

sammansatt av ordföranden O. Due, avdelningsordförandena G. C. Rodríguez Iglesias, M. Zuleeg och J. L. Murray samt domarna G. F. Mancini, F. A. Schockweiler, J. C. Moitinho de Almeida, F. Grévisse och D. A. O. Edward,

* Rättegångsspråk: franska.

generaladvokat: G. Tesauro,
justitiesekreterare: avdelningsdirektören D. Louterman-Hubeau,

som beaktat de skriftliga yttrandena från

- sökandena i målet vid den nationella domstolen Christian Poucet och Daniel Pistre, genom advokaten Richard Marcou, Montpellier,
- svarandena i målet vid den nationella domstolen Camulrac, AGF och Cancava, genom advokaterna Alain Coste och Charles-Henri Coste, Montpellier och genom advokaten Florence Lyon-Caen vid Cour d'appel, Paris,
- den franska regeringen genom direktören Jean-Pierre Puissochet, utrikesministeriets rättsavdelning, i egenskap av ombud, och genom Claude Chavance, attaché principal d'administration centrale vid samma ministerium, i egenskap av biträdande ombud,
- den tyska regeringen, genom Ernst Röder, Ministerialrat vid förbundsekonoministeriet, i egenskap av ombud,
- Europeiska gemenskapernas kommission, genom Enrico Traversa, rätts-tjänsten, i egenskap av ombud, biträdd av advokaten Hervé Lehman, Paris,

som beaktat förhandlingsrapporten

som hört de muntliga yttrandena från sökandena vid den nationella domstolen, svarandena vid den nationella domstolen, den franska regeringen, företrädd av Philippe Pouzoulet, sous-directeur vid utrikesministeriets rättsavdelning och Claude Chavance, i egenskap av ombud, och kommissionen vid sammanträde den 10 juni 1992,

som hört generaladvokatens förslag till avgörande, framlagt vid sammanträde den 29 september 1992,

meddelar följande

dom

DOMSKÄL

- 1 Genom domar av den 14 januari och den 11 februari 1991, som inkom till domstolen den 18 juni 1991 har Tribunal des affaires de sécurité sociale de l'Hérault ställt två frågor enligt artikel 177 i EEG-fördraget om tolkningen av artiklarna 85 och 86 i fördraget.
- 2 Dessa frågor har ställts inom ramen för två tvister mellan Poucet respektive Pistre mot Caisse mutuelle régionale du Languedoc-Rousillon (nedan kallad "Camulrac"), som är det organ som ansvarar för förvaltningen av systemet för sjuk- och moderskapsförsäkringar för egenföretagare som inte är verk samma inom jordbruket, och Assurances générales de France (nedan kallad "AGF") som Camulrac har avtal med, och Caisse autonome nationale de compensation de l'assurance vieillesse des artisans de Clermont-Ferrand (nedan kallad "Cancava").
- 3 I dessa mål har Poucet och Pistre invänt mot de krav som ställts på dem att betala socialförsäkringsavgifter till ovannämnda försäkringskassor. Utan att ifrågasätta principen om obligatorisk anslutning till ett socialförsäkrings-system anser de att de för detta ändamål fritt skall kunna vända sig till vilket privat försäkringsbolag som helst som är etablerat på gemenskapens territorium och inte vara tvungna att underkasta sig de villkor som ensidigt fastställts av ovannämnda organ som enligt dem innehar en dominerande ställning i strid med de bestämmelser om fri konkurrens som fastställs i fördraget.
- 4 Eftersom det i målen uppstod problem med tolkningen av gemenskapsrätten förklarade Tribunal des affaires de sécurité sociale de l'Hérault målen vilande och ställde för de båda målen följande likalydande frågor till domstolen, nämligen om

"ett organ som ansvarar för förvaltningen av ett särskilt system för social trygghet skall anses som ett företag i den mening som avses i artiklarna 85 och 86 i fördraget, och

om den dominerande ställning som genom bestämmelserna i en medlemsstats nationella rätt tilldelats ett organ som ansvarar för förvaltningen av ett särskilt system för social trygghet är förenligt med den gemensamma marknaden”.

- 5 För en utförligare redogörelse för omständigheterna i tvisterna vid den nationella domstolen, den rättsliga ramen för tvisterna, rättegångens förlopp och de till domstolen ingivna yttrandena, hänvisas till förhandlingsrapporten. Handlingarna i målet i dessa delar återges i det följande endast i den mån domstolens argumentation kräver det.

Den första frågan

- 6 Såsom domstolen har fastställt i dom 238/82, Duphar, av den 7 februari 1984 (Rec. s. 523 punkt 16) utgör gemenskapsrätten inte något hinder för medlemsstaternas rätt att organisera sina system för social trygghet.
- 7 Inom ramen för det system för social trygghet som avses i fallen vid den nationella domstolen är de egenföretagare som inte är verksamma inom jordbruket underkastade ett obligatoriskt socialt skydd som omfattar autonoma lagliga system, särskilt systemet för sjuk- och moderskapsförsäkringar som är tillämpligt på alla egenföretagare som inte är verksamma inom jordbruket, och systemet för ålderdomsförsäkring för de hantverksyrken som det här är frågan om.
- 8 Dessa system eftersträvar ett socialt mål och bygger på solidaritetsprincipen.
- 9 Systemen syftar nämligen till att tillförsäkra alla de personer som omfattas av dessa ett skydd mot riskerna vid sjukdom, ålderdom, dödsfall och invaliditet, oberoende av deras förmögenhetsförhållanden och hälsotillstånd vid anslutningen.
- 10 När det gäller solidaritetsprincipen skall det framhållas att i systemet för sjuk- och moderskapsförsäkringar kommer solidariteten till uttryck genom det faktum att systemet finansieras genom avgifter som är proportionella mot inkomsterna från yrkesverksamheten och ålderspensionen. Endast personer som uppbär invalidpension och andra försäkrade pensionärer med ringa tillgångar är befriade från avgifter, medan beloppen som betalas ut är identiska för alla förmånstagare. De personer som inte längre omfattas av

detta system behåller dessutom sin rätt till förmånerna gratis under ett år. Denna solidaritet innebär en omfördelning av inkomsterna mellan de mest välstuerade och de som utan ett sådant system och med hänsyn till sina tillgångar och sitt hälsotillstånd skulle vara berövade det nödvändiga sociala skyddet.

- 11 I systemet för ålderdomsförsäkring tar sig solidariteten uttryck i den omständigheten att det är de avgifter som betalas av de yrkesverksamma som gör det möjligt att finansiera pensionerna till pensionerade arbetstagare. Solidariteten visar sig också genom att rätt till pension ges utan att avgifter betalats in och att rätten till pension inte är proportionell mot de avgifter som betalats in.
- 12 Slutligen kommer solidariteten till uttryck mellan de olika systemen för social trygghet genom att de system som ger ett överskott bidrar till finansieringen av de system som har strukturella finansiella svårigheter.
- 13 Härav följer att de på så sätt utformade systemen för social trygghet vilar på ett system med obligatorisk anslutning, som är nödvändigt såväl för tillämpningen av solidaritetsprincipen som för den ekonomiska jämvikten mellan systemen.
- 14 Av handlingarna i målet framgår att förvaltningen av de system som avses i fallen vid den nationella domstolen genom lag har anförtrotts socialförsäkringskassor vars verksamhet är underkastad statlig kontroll, som bl.a. säkerställs av ministern för social trygghet, budgetministern och av offentliga organ såsom Inspection générale des finances och Inspection générale de la sécurité sociale.
- 15 I genomförandet av sin uppgift tillämpar försäkringskassorna lagen och har följaktligen ingen möjlighet att påverka avgifternas storlek, utnyttjandet av fonder och fastställandet av förmånernas nivå. Inom ramen för förvaltningen av systemet för sjuk- och moderskapsförsäkring kan de regionala sjukkassorna till vissa organ såsom de som i Frankrike styrs av Code de la Mutualité eller Code des assurances anförtro uppgiften att för deras räkning ombesörja inkasseringen av avgifterna och utbetalningen av förmånerna. Dock kan det inte anses att dessa organ som bara uppträder som sjukkassornas ombud omfattas av domarna om hänskjutande.

- 16 Det är mot denna bakgrund som frågan skall bedömas huruvida begreppet företag i den mening som avses i artiklarna 85 och 86 i fördraget avser organ som ansvarar för förvaltningen av system för social trygghet såsom de som omnämns av den nationella domstolen.
- 17 Härvidlag skall det erinras om att enligt domstolens rättspraxis (se bl.a. dom av den 23 april 1991, C-41/90, Höfner och Elser, Rec. s. I-1979, punkt 21) omfattar begreppet företag inom ramen för konkurrensrätten varje enhet som bedriver ekonomisk verksamhet, oavsett enhetens rättsliga form och sättet för dess finansiering.
- 18 Sjukförsäkringsorganen, eller de organ som medverkar vid förvaltningen av det allmänna systemet för social trygghet fyller emellertid en funktion av uteslutande social karaktär. Denna verksamhet bygger på principen om nationell solidaritet utan något som helst vinstsyfte. De utbetalade förmånerna är förmåner som är fastlagda i lag och som är oberoende av avgifternas storlek.
- 19 Härav följer att denna verksamhet inte är en ekonomisk verksamhet och att de organ som ansvarar för den således inte utgör företag i den mening som avses i artiklarna 85 och 86 i fördraget.
- 20 Med hänsyn till det anförda blir svaret till den nationella domstolen därför att begreppet företag i den mening som avses i artiklarna 85 och 86 i fördraget inte avser organ som ansvarar för förvaltningen av system för social trygghet såsom de som beskrivs i domarna om hänskjutande.

Den andra frågan

- 21 Med hänsyn till svaret på den första frågan är det inte nödvändigt att besvara den andra frågan.

Rättegångskostnader

- 22 De kostnader som har förorsakats av den franska och den tyska regeringen samt Europeiska gemenskapernas kommission, som har inkommit med yttrande till domstolen, är inte ersättningsgilla. Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i målen vid den nationella domstolen utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den domstolen att besluta om rättegångskostnaderna.

På dessa grunder beslutar

DOMSTOLEN

– angående de frågor som genom domar av den 14 januari och den 11 februari 1991 förts vidare av Tribunal des affaires de sécurité sociale de l'Hérault – följande dom:

Begreppet företag i den mening som avses i artiklarna 85 och 86 i fördraget avser inte organ som ansvarar för förvaltningen av system för social trygghet såsom de som beskrivs i domarna om hänskjutande.

Due

Rodríguez Iglesias

Zuleeg

Murray

Mancini

Schockweiler

Moitinho de Almeida

Grévisse

Edward

Avkunnad vid offentligt sammanträde i Luxemburg den 17 februari 1993.

J.-G. Giraud
Justitiesekreterare

O. Due
Ordförande